

De rol van de MR bij onderwijshuisvesting

Versie November 2023

Inleiding

In dit kennisdocument wordt ingegaan op de rol van de medezeggenschapsraad in relatie tot onderwijshuisvesting. Wanneer en waar heeft de medezeggenschapsraad een positie in de vraagstukken die bij onderwijshuisvesting aan de orde komen en op welke manier kan deze rol ingevuld worden.

Medezeggenschap op onderwijshuisvesting

Elke basisschool en middelbare school heeft een medezeggenschapsraad (MR). De MR vertegenwoordigt de personeelsleden, ouders en leerlingen op school en heeft een belangrijke taak om met de schoolleiding mee te denken over het beleid van de schoolorganisatie.

De medezeggenschapsraad heeft met betrekking tot de huisvesting dus een wezenlijke functie. Met name als het gaat om de beleidsmatige aanpak kan de MR een zinvolle bijdrage leveren. En denk ook aan het signaleren van misstanden of verbeterpunten.

De MR kan haar rol formeel oppakken met een focus op rechten en plichten. De MR kan ook de focus leggen op het gewenste resultaat en ervoor zorgen dat het personeel tijdens het bouwproces invloed kan uitoefenen. Een MR kan daar op aandringen. Het schoolbestuur zou dus vooral met de MR moeten afspreken hoe de invloed en zeggenschap vanuit het personeel het beste kan worden gewaarborgd.

Verantwoordelijkheid van onderwijshuisvesting

De verantwoordelijkheid voor onderwijshuisvesting ligt deels bij:

- a) Gemeenten
Deze hebben een zorgplicht, wat inhoudt dat de gemeente verantwoordelijk is dat er een schoolgebouw beschikbaar is of komt.

- b) Schoolbesturen
Deze hebben een onderhoudsplicht, wat inhoudt dat het bestuur het gebouw vervolgens goed moet beheren, onderhouden en exploiteren.

Als een school gebouwd wordt, is het schoolbestuur in de regel bouwheer. Dat wil zeggen dat het bestuur verantwoordelijk is voor het (doen) realiseren van het schoolgebouw. In de regel is het schoolbestuur tevens juridisch eigenaar van het gebouw. In die gevallen heeft de MR een actieve rol. Dat kan anders liggen als er bijvoorbeeld sprake is van andere omstandigheden: het gebouw is van een derde partij waar de gemeente van huurt en waarbij de gemeente het gebouw aan de school in gebruik geeft. Ook kan het zijn dat de school onderdeel is van een Multifunctionele Accommodatie (MFA) waar het eigenaarschap anders is belegd. In die gevallen is er alleen sprake van een indirecte rol, denk aan gebruik en veiligheid.

Positie, taken en rollen van de medezeggenschapsraad

De essentie van de MR komt pas goed tot z'n recht wanneer alle betrokkenen hun eigen taak en rol, én die van de andere geledingen, kennen en serieus nemen. Pas dan ontstaat een klimaat waarbinnen vruchtbaar samengewerkt en overlegd kan worden.

De MR heeft drie verschillende rollen:

- 1) een controlerende,
- 2) een vertegenwoordigende,
- 3) een initiatiefrijke.

Het is van belang om het gesprek aan te gaan in de MR over *hoe invulling wordt gegeven* aan deze rollen.

De MR heeft daarnaast vijf rechten:

- 1) het recht op overleg,
- 2) het initiatiefrecht,
- 3) het informatierecht,
- 4) het adviesrecht,
- 5) het instemmingsrecht.

Hieronder wordt ingegaan op de positie, taken en rollen van de MR in de schoolorganisatie met het oog op onderwijshuisvesting. Daarbij worden de betreffende wetsartikelen van de [Wet medezeggenschap op scholen](#) gevolgd die iets zeggen over de relatie met huisvesting. Voor elk artikel wordt de vertaling gemaakt naar wat dit nu betekent in de praktijk. Hierin is ook aandacht voor de ARBO en andere wetten waar de MR een rol kan spelen.

Artikel 7 – Algemene taken medezeggenschapsraad

1. De medezeggenschapsraad bevordert naar vermogen openheid en onderling overleg in de school.

Dit lijkt een open deur, maar hier begint het mee: openheid en onderling overleg. Het gaat bij huisvesting altijd om iets dat faciliterend is ten behoeve van het primaire proces. Huisvesting is geen doel op zich, maar moet onderdak, veiligheid en comfort bieden om zo goed mogelijk onderwijs te kunnen geven én ontvangen.

Artikel 10 – Instemmingsbevoegdheid

e: vaststelling of wijziging van regels op het gebied van het veiligheids-, gezondheids- en welzijnsbeleid, voor zover niet behorend tot de bevoegdheid van de personeelsgeleding;

Instemming is een belangrijke bevoegdheid. Het wil zeggen dat het schoolbestuur niet zonder instemming van de MR beleid mag uitvoeren. In dit artikel gaat het om regels op het gebied van veiligheid, gezondheid en welzijn. Hierbij valt te denken aan veel ARBO-gerelateerde onderwerpen, zoals een gezond en veilig binnenklimaat (temperatuur/ ventilatie/licht). Maar ook om veiligheidsaspecten die met het gebouw te maken hebben, van het dak (valbeveiliging) tot de kelder (brandveiligheid).

De ARBOmeester helpt om dit goed in beeld te brengen, omdat deze de aspecten in de RI&E aan de orde worden gesteld. Voor de MR ligt hier de taak om de uitkomsten van de RI&E te controleren en te checken op opvolging.

Let wel op: het gaat om instemming op *vaststelling of wijziging van regels*. Het gaat dus om het beleid en niet zozeer om de concrete uitvoering. Daarover mag de MR uiteraard ook wat zeggen (algemene adviesbevoegdheid), maar het is wel zaak om de taak en rol zuiver op te (blijven) vatten. Het is niet aan de MR om de taak van de directie of het schoolbestuur over te nemen.

Artikel 11 – Adviesbevoegdheid

*b: vaststelling of wijziging van de hoofdlijnen van het meerjarig financieel beleid voor de school, waaronder de voorgenomen **bestemming van de middelen** die door het bevoegd gezag ten behoeve van de school uit de openbare kas zijn toegekend of van anderen zijn ontvangen (...)*

In dit artikel staat dat er advies gegeven wordt door de MR op de voorgenomen bestemming van de financiële middelen. Dus ook wat betreft de huisvesting: welke middelen worden beschikbaar gesteld voor huisvesting en op welke wijze? Daaronder valt onderhoud, beheer, exploitatie, schoonmaak, aanpassing, verduurzaming etc.

Elk schoolbestuur beschikt over een (duurzaam) meerjaren onderhoudsplan met betrekking tot de gebouwen op basis van onderwijskundige en ideële uitgangspunten. Het bestuur moet de MR hierin tijdig om advies vragen.

n: nieuwbouw of belangrijke verbouwing van de school;

o: vaststelling of wijziging van het beleid met betrekking tot het onderhoud van de school;

In deze artikelen wordt specifiek de adviesbevoegdheid genoemd in verband met nieuwbouw, renovatie, verbouwing en onderhoud. Als er sprake is van nieuwbouw of renovatie kan een projectorganisatie worden ingericht, waarin het personeel goed vertegenwoordigd is. Het is dus belangrijk dat het schoolbestuur bij een voorgenomen bouwproject tijdig met de MR in overleg treedt om het moment waarop het adviesrecht wordt uitgeoefend met elkaar te bepalen.

Artikel 12 – Instemmingsbevoegdheid personeelsdeel

*k: vaststelling of wijziging van een regeling op het gebied van de **arbeidsomstandigheden**, het ziekteverzuim of het re-integratiebeleid;*

Dit is een voorbeeld van een indirecte benadering: arbeidsomstandigheden hebben namelijk ook te maken met huisvesting. Is er sprake van een gezond binnenklimaat? Is er voldoende ventilatie? Deze aspecten maken onderdeel uit van de [RI&E](#). Het is goed om te weten dat de MR hier een belangrijke stem in heeft! Voor het VO zie de [ARBO catalogus voor VO](#).

Artikel 16 – Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad

1. De gemeenschappelijke medezeggenschapsraad treedt, indien het aangelegenheden betreft die van gemeenschappelijk belang zijn voor alle scholen of voor de meerderheid van de scholen, in de plaats van de medezeggenschapsraad van die scholen. De eerste volzin is van overeenkomstige toepassing op de onderscheiden geledingen van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad indien het bevoegdheden van een geleding van de medezeggenschapsraad betreft.

2. De gemeenschappelijke medezeggenschapsraad wordt tevens vooraf in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over elk door het bevoegd gezag te nemen besluit met betrekking tot:

a. vaststelling of wijziging van de hoofdlijnen van het meerjarig financieel beleid voor de desbetreffende scholen, waaronder de voorgenomen bestemming van de middelen die aan het bevoegd gezag ten behoeve van elk van de scholen uit de openbare kas zijn toegerekend of van anderen zijn ontvangen;

b. de criteria die worden toegepast bij de verdeling van deze middelen over voorzieningen op bovenschools niveau en op schoolniveau;

Wat voor de MR geldt op lokaal niveau, geldt voor de Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) op bestuurs- of bovenschools niveau. In de praktijk zal de GMR zich met bovenschoolse huisvestingszaken bezig houden, de MR met de lokale.

Artikel 17 – Adviesaanvragen

Indien een te nemen besluit ingevolge artikel 11, dan wel op grond van het medezeggenschapsreglement krachtens artikel 24, tweede en derde lid, vooraf voor advies dient te worden voorgelegd aan de medezeggenschapsraad, draagt het bevoegd gezag er zorg voor dat:

- a. advies wordt gevraagd op een zodanig tijdstip, dat het advies van wezenlijke invloed kan zijn op de besluitvorming;*
- b. de medezeggenschapsraad in de gelegenheid wordt gesteld met hem overleg te voeren voordat advies wordt uitgebracht;*
- c. de medezeggenschapsraad zo spoedig mogelijk schriftelijk in kennis wordt gesteld van de wijze waarop aan het uitgebrachte advies gevolg wordt gegeven; en*
- d. de medezeggenschapsraad, indien het bevoegd gezag het advies niet of niet geheel wil volgen, in de gelegenheid wordt gesteld nader overleg met hem te voeren alvorens het besluit definitief wordt genomen.*

Uit dit artikel blijkt dat het bevoegd gezag de taak en rol van de MR serieus moet nemen: als een deel van het beleid en de manier waarop de geledingen met elkaar om (wensen te) gaan. Wanneer dit in de praktijk niet goed gaat, is het zaak dit samen aan de orde te stellen en te verbeteren.

Artikel 20 – Specifieke inrichting medezeggenschap structuur

*4. De medezeggenschapsraad en de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad kunnen met instemming van het bevoegd gezag en met instemming van twee derden van de leden van de medezeggenschapsraad of de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad voor één of meer van de aangelegenheden, bedoeld in artikel 10 en artikel 11 dan wel artikel 16, een **themaraad** instellen.*

Een themaraad is een medezeggenschapsraad die specifieke thema's behandelt. Dat kan bijvoorbeeld nieuwbouw zijn en zeker ook als het gaat om het bouwen van een MFA of (Integraal) Kindcentrum. Daar zijn vaak meerdere partijen (scholen, kinderopvang, gemeente, buurthuis) bij betrokken en daar speelt ook een vorm van medezeggenschap. Dit artikel biedt de mogelijkheid voor zo'n project een themaraad in te stellen. Dit bevordert de samenwerking tussen 'bouwheer' en medezeggenschap zeer, omdat de medezeggenschap gebundeld is. Twee derde van de leden van de (G)MR en het bevoegd gezag dienen in te stemmen met een themaraad.

De rollen en rechten die de themaraad hebben, hangen af van de afspraken die de (G)MR hierover heeft gemaakt met het bevoegd gezag. Naast de omvang en samenstelling dient ook te worden nagedacht over het contact tussen themaraad en (G)MR en de duur van hoe lang de themaraad zal bestaan.

Colofon

Wil je meer weten over op welke wijze de MR betrokken kan zijn en invulling kan geven bij bijvoorbeeld een nieuwbouw- of renovatieproject? Neem dan kennis van het Kennisdocument van VOION: [De rol van de MR in het bouwproces](#). Dit is voor het VO geschreven, maar onverkort ook voor het PO van toepassing.

Heb je vragen en/of ondersteuning nodig?

Neem contact op met Kenniscentrum Ruimte-OK via info@ruimte-ok.nl.

Versie: november 2023

Disclaimer

Hoewel deze publicatie met de grootst mogelijke zorg is samengesteld, kan Kenniscentrum Ruimte-OK geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele fouten.